№2 қазақ-түрік қыз балалар лицейі
Шымкент қаласы
Қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі
Шотыкова Жанар Маратқызы

Бердібек Соқпақбаев
“Менің атым- Қожа”
Интеллектуальды топтық жарыс

Сабақтың мақсаты:

1. Оқушыларға жазушы өмірі,әлемге танылған әйгілі шығармасы туралы білім беру, толықтыру;
2. 2.Оқушылардың ой-өрісін,қызығушылығын ояту,сөйлеу мәдениетін қалыптастыру;
3. 3.Оқушыларды тәртіптілікке,адамгершілікке тәрбиелеу;

Бердібек Соқпақбаев

"... Алыстан арбалап материал тасымаймын,

архивтің шаңын жұтпаймын. Жақыннан өз басымнан кешкенді, өзім байқап-түйгендерімді, өз айналамды дорбалап жинаймын .

Бір сөзбен айтсам:

өзін жазатын жазушымын. Мінез-құлық жағынан Қожа өзге емес, менің өзіме ұқсайды."

- **'Бердібек Соқпақбаев' — қазақ балалар жазушысы. Бердібек Соқпақбаев 1924 жылы Алматы облысы Нарынқол ауданы Қостөбе ауылында дүниеге келді.**
- **Ата-анасынан ерте айрылған ол кісілердің қолында жүрген. Балалық шағындағы басынан өткен қиындықтар мен жоқшылық жайлы «Балалық шаққа саяхат» кітабында бейнеленген. 1950 жылы «Бұлақ» атты тұңғыш жинағы шықты. Балаларға арнап «Менің атым Қожа», «Аяжан», «Гауһар» т. б. повестер, «Кездесу», «Бозтөбе» поэмаларын жазған. «Қазақфильм» студиясында «Менің атым Қожа» повесі бойынша фильм түсірілді.**
- **Абай атындағы Қазақ педагогтық институтының филология факультетін бітірген. Бірнеше жыл ауылда мұғалім болып еңбек етті. «Қазақфильм» киностудиясында редактор болып, «Қазақ әдебиеті», «Балдырған» басылымдарында қызмет етті. Кейін Қазақстан жазушылар одағында балалар әдебиеті бойынша әдеби консультант қызметін атқарды.**

- **Чемпион» повесі (1951)**
- **«Алыстағы ауылда» повесі (1953)**
- **«Менің атым Қожа» повесі (1957)**
- **«Балалық шаққа саяхат» повесі (1960)**
- **«Өлгендер қайтып келмейді» романы (1967 — 1 т., 1974 — 2 т.)**
- **«Қайдасың, Гауһар?» (1966)**
- **Оның сценарии бойынша 1967 жылы қойылған «Менің атым Қожа» фильмі Францияның Канн қаласында жасөспірімдерге арналған халықаралық кинофестивалінің жүлдесіне ие болды.**

30	30	30
40	40	40
50	50	50

Бұл қай сәт?

“Төбемнен жай түскендей болды. Не істерімді білмеген қалпымда орнымнан сүйретіліп түрегеле бердім. Маңдайымнан бұрқ етіп суық терім шығып кетті. Ох, шіркін, ай!”

Бұл қай сәт?

“Есікті аша бергенімде,тынысым мүлде бітіп,жүрегімнің соғуы тоқтап қалғандай болды.Сол кездегі келбетім көлденең көзге тірі аруақ тәрізді қыбырлаған бірдеңеге ұқсар деймін.”

Бұл қай сәт?

“Маңдайдан буым бұрқырап,есік алдына шықтым. Сәйбек көрінбейді. Омырауымды ағытып,желпініп, ойланып тұрмын. Не деп шешер екен? Мектептен шынымен-ақ шығара ма?”

Бұл кім?

“ Біреуді біреуге атыстырып,от тастап жүретін қу,сабақ үстінде сыбырлап-сыпсыңдағыш.”

Бұл кім?

“Мен сенің әкеңе қарыздыгер адаммын.Менің мойнымда оның тиыны емес,бақандай бір қарасы жүр.”

Бұл кім?

“ Галифе шалбар киген жіңішке аяқтары сидиып, шашы қақ жарыла желбіреп,қаздиып тұр.”

Бұл кім?

“Шыбыным,әйтеуір ешкімге тимей, ұрынбай,жайына жүр. Сенің тентектігіңді менен басқа ешкім де көтермейді.Біреудің ала жібін аттаушы болма.”

Бұл кім?

“ Жаңа оқытушы бізді оқу жылының басталуымен құттықтады,өзін таныстырды:...”

Бұл кім?

“Сен оқуды тастасаң,маған ілесіп тастады деп екеуімізді бірдей қудалап пәле қылады. Оқи бер. Оқудың түбіне сен-ақ жет. Мүмкін кейін дырдай бастықтың бірі болып шығарсың.Сонда маған шапағатың тиер.”

Менің атым Қожа

Жанр: комедия, семейный
Мемлекет : Қазақстан
Шыққан жылы : 1963
Режиссер: Абдолла Қарсақбаев
әңгіме авторы : Бердібек Соқпақбаев
Сценарий: Б. Соқпақбаев, Н. Зелеранский
Сазгер : Нұрғиса Тілендиев
Кейіпкерлерді сомдаған
Қожа - Н. Сегізбаев
Сұлтан - М. Кокенов
Жанар - Г. Құрабаева
Жантас - Е. Құрмашев
Миллат (Қожаның шешесі) - Б. Римова
Рахманов - Қ. Қожабеков
Майқанова - Р. Мухамедьярова
Қожаның әжесі - З. Құрманбаева

Фильм туралы: **Барлық мектепке аты шулы "сотқар" Қожа, бар ынтасын салып, жақсы болуға тырысады. Әкесінен жетім қалған Қожаберген, үйлеріне келіп жүретін, Қаратайдан шешесін қызғанады. Досы, Сұлтан екеуі неше түрлі қызық оқиғаларды бастарынан кешіп, көрермендерді талай рет қуантады. Ауылда беделі жоғары болған Қадырдың баласы, Қожа, әкесінің абыройын "шелектеп" төктім деп уайымдайды. Дегенмен, Қожа - ашық мінезді, арам пиғылы жоқ, аққөніл бала.**

.

- **Оспанов ағай!Сіз сондықтан да асықпай-саспай,тыңғылықты етіп жаза көріңіз.Тарих үшін қандай ұлы жұмыс атқарып жатқаныңызды біліңіз.**

Қай жерде айтылған сөз?

-Ой шыбыным,жалғыз отырмысың? –

дей берді де,

мені көріп, -мына бала Қожа ма? –

деп сұрады.

.

Әйелінің соңынан түтігіп Әбдібайдың өзі келіпті.Жұрт оны жұмыртқадан жүн қырыққан Әбдібай....

Әбдібай кім,қандай оқиға суреттеледі?

.

- -Қадыров түбінде адам болатын бала....

Кімнің сөзі?

-Қайран Қара Көжем –ай, ажалыңнан
үш күн бұрын өлетін болдың –ау.Миллат
апайға
не бетімді айтып барар екем.Тым құрыса
жайлауға жетіп те өлмей,
әуреге салатын болдың –ау.

...Жүрген жеріңе шөп шықпағыр боп барасың ғой.Ұялмайсың ба бір мезгіл елден жұрттан...Қандай оқиғадан кейін кімнің айтқан сөзі?

Сұлтанмен жайлауда болған оқиғаға байланысты Қожа қандай мақалмен ой түйеді.

.

- **Сабырбек нағашысына тартқан.Ол да жас кезінде осы секілді шығанннан шыққан сотанақ еді. Кімнің,қай кезде айтылған сөзі?**

.

- **Мен оның жетім өскенін білмеуші ем.Бәсе,денесі де нәзік, киімі де жұпыны.Енді оған аянышты көзбен қарай бастадым.Кім туралы айтылады?**

Жайлауда той болатын күні Сұлтан келердің алдында
Қожа қандай кітап оқып жатыр еді?

Газеттен пилотка жасап киіп алыпты.
Кім туралы айтылған?

Буын –буынымнан әл кетіп,орныма сылқ ете қалдым.

Қай кезде айтқан сөзі?

·

- Қарашы,Қара Көже, тамаша емес пе.Бұл арада жүз жыл тұрсаң да, төбеңнен дәл келіп түспейінше ,жан адам таба ала ма? –дейді. Қай жерде айтылған кімнің сөзі?

.

- **Қоранның төбесіндегі жоңышқаға шығып алып,иттің ұясындай шұқырлап алып,етпетімнен жатып қалдым.Ешкімді көргім,ешкімге көрінгім де келмейді.Сан-сапалақ ойлар басыма бірі кіріп,бірі шығады.**

.

- **Ұстара Әубәкір туралы қай жерде айтылады?**

.

- **Әжемнің әжімді маңдайынан шөп еткізіп,бір сүйдім де жүгіріп тысқа шығып кеттім.Шіркін,бүгінгі кеш қандай әсем еді.Ай жарық.Клуб жақтан гармонь үні естіледі.Қай кезеңді суреттейді?**

.

Оңбаған Жантастың кесірінен жоспарым күл-парша болды…

Бұл қандай жоспар?

.

- **Мектеп директорының есімі кім?**

.

- **Түстен кейін төсегімде демалып жатып,ойға қалдым: бағана Майқановаға істегенім тұрпайылық болды-ау деймін..... оныкі де әділдік емес.Әңгіме не туралы?**